

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Madách Imre: Az ember tragédiája. Előadás a Dóm téren, este fél 9-től.
1. Országos Táblakép-fes-

tészeti Biennále. Kiállítás a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában, és az Ifjúsági Házban.

Geszler Mária, Szalai László, Zavadzky Éva keramikuskok kiállítása a Galáncs-teremben, augusztus 13-ig.

A Szegedi Nyomdának, országos versenyen kiváló minősítést nyert kiadványaiból kiállítás a Technika Házában, augusztus 12-ig.

Váro Márton szobrászművész alkotásai a Móra Ferenc Múzeum Kupolagalériájában, augusztus 20-ig.

Schéner Mihály festményei és szobrai Úszegeden,

a November 7. Művelődési Házban augusztus 10-ig.

Vankóné Dudás Juli népművész kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Ember és környezete: Rippl-Rónai József alkotásai; Lucs-képgyűjtemény: Hunok, avarok, magyarok: Buday György-szoba. Csongrád megyei parasztbútorok és -viseletek: Csongrád megye gyöngyszemének múltjából.

Szeged múltja, jelene, jövője — várostörténeti kiállítás a várkertben.

ffj. Lele József néprajzi gyűjteménye. Szeged-Táppé, Vártó út 4.

„A költő hazája az anyanyelve”

Lírafesztivál a Gyulai Várban

Illyés Gyula mondott bevezetőt — egy régi tele-víziós felvétel részleteinek sugárzásával kezdődött a műsor. A nemrégiben elhunyt költő szavaival: „a politikuskok az országhatárokon belül élő nemzet sorsáért felelősek elsősorban — a költő hazája az anyanyelve.” Ebben a tág és felelősségteljes környílásban vizsgálódott Ilia Mihály irodalomtörténész, a JATE docense, aki immár harmadszorra készítette el a határainkon túli magyar líra fesztiváljának forgatókönyvét.

A 16. században a török előrenyomulás feltartóztatására építették ki azt az 1200 kilométeres, félköríves végvárrendszert, melynek egyik gyöngyszeme Gyula téglavára. Ennek falai között immár két évtizede nyári színház működik, elsősorban a történelmet vallató drámák kerülnek közönség elé. Három esztendeje a Magyar Televízió szegedi stúdiójának kezdeményezésére a Gyulai Várszínházal együttműködve, a Magyar Írók Szövetségének támogatásával augusztus első csütörtökjén a várudvaron az élő magyar költészet otthona. Az első lírafesztiválon, 1981-ben öt ország — hazánk, Jugoszlávia, Románia, a Szovjetunió és Csehszlovákia — magyar nyelvű verseit olvasták fel. Tavaly kibővült a kör, s helyet kaptak a műsorban az emigráció legjelesebb képviselői.

Az Európában — magyarul című produkciósorozat harmadik estje után elmondhatjuk: tisztulni kezd a kép, egyre gazdagabb a megismert versirodalom, mind teljesebb az élő magyar nyelvű költészet térképe. A mostani program három részből állt. Az első a dajkálók, felnevelők és megtagadott táj, a bölcsőhely, a hazahúzó otthon, az eltérhetetlen gyökerek jegyében szerveződött. Megidézték a költők a Bodrog-közi, bácskai, csiki és Duna völgyi tájat, szóltak a távoli hazához fűződő kapcsolataikról, az elszakadt szálak összecsomózásának nehézségeiről, s arról, hogy „vannak vidékek legbelül”. Szerelmes verseket gyűjtöttek egybe a második tételben, míg a harmadik az ösöket, történelmi alakokat, példaadó elődeinket idézte meg — többek között Balassit, Zrínyit, Apáczait, Kőrösi Csomát, Petőfit és Bartókot. A szerzők között ott voltak a hazai költészet legjobbjai: Csóori Sándor, Buda Ferenc, Fodor András, Baka István, Nagy László — a környező országok magyar lakta vidékeinek poétái — a

Csehszlovákiában élő Török Elemér, Cselényi László, Gál Sándor, Tóth László; a szovjetunióbeli Fábán László, Füzesi Magda, Balla D. Károly, a romániai Szilágyi Domokos, Magyarai Lajos, Kányádi Sándor, Farikas Árpád, a jugoszláviai Fehér Ferenc, Brasnó István, Tolnai Ottó, Tóth Ferenc. Megszólaltatták a világ más tájain élő magyar nyelven verselőköt; Thinsz Gézát (Svédország), Gömöri Györgyöt (Anglia), Sári Gál Imrét (Egyesült Államok), Békés Gellértet (Olaszország), Kemenes Géfin Lászlót és Tüz Tamást (Kanada).

Az anyanyelvi magyarság, az országhatárokhöz nem köthető költői szó kohéziója tartotta egybe a műsort. A nosztalgia hangjai éppúgy megborzongtatták a hallgatókat, mint a himnikus valóságok, a meghatározó szó erejébe vetett hit, az identitás tudat, a népek találkozásának eszméje, a hűtlen hűség sóhaja, vagy a történelmet vallató, — újraértékelő példabeszéd. A legmegragzóbb művek szerzőit — Thinsz Géza, Czeglő Zoltán, Hercvai Gizella, Magyarai Lajos, Kányádi Sándor, Kemenes Géfin László — talán a

tolmácsoló színészek teljesítménye is segítette.

A lírafesztivál nemcsak a versek, de az előadók seregszemléje is, a versmondó színészek találkozója. Több nemzedék és sokféle stílus adott randevút ezen az estén. Keresztes Emil és Lukács Margit, Váradi Hédi és Tyll Attila, Szakács Eszter és Nagy Zoltán, Kubik Anna, Kozák András és társaik felsorakoztatták a versmondás mezzanív lehetőségét a lemezletenített gondolatosság-tól az érzelmi hullámzás kivetítéséig, a távlatosság higgadságától a beleélés gazdag skálájáig, a néha érzelgős tolmácsolástól a visszafogott színtelenségig. Az előadást — napraforgótányérok, táncoló gyertyalángok, pompás virágkosarak díszletében — Sik Ferenc rendezte, a televíziós változat Kun Zsuzsa munkája. A képernyőn a közönség három részben láthatja majd a télen. Talán a televízió előtt is érzékelhet, hogy ezen a didergős csütörtöki estén háromszáz néző miként melegedhetett a versek tüzei, hogyan tisztult magyarságtudatunk a költészet fényében.

T. L.

Meghosszabbított kiállítás

A nagy érdeklődés miatt július helyett augusztus végéig tart nyitva a Fimcoop Finomkerámiaipari Közös Vállalat budapesti bemutatótermében megrendezett kiállítás.

Felújított anyaggal várják az érdeklődőket: az alföldi, a hollóházi és a Zsolnay Porcelángyár, az Ajkai és Pa-

rádi Üveggyár, a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár és a kalocsai porcelánfestő üzem termékei mellett bemutatják a Budapesti Porcelángyár fajansz dísztalait, vázáit és virágtartóit is. A helyszínen, az V. kerület, Apáczai Csere János utca 7. szám alatt vásárolni is lehet.

Az IBUSZ-szal eddig

Csaknem százezren utaztak külföldre

Az év első hét hónapjában 93 ezren utaztak az IBUSZ-szal határainkon túlra. Körülbelül ugyanannyian, mint az elmúlt év hasonló időszakában. Ötvenegyszer hazánkba járt a szocialista országokban, a nyugati országokban 34 ezren, Jugoszláviát pedig 8700-an keresték fel.

Nem lanyhul az utazási kedv, ezt mutatja a várhatóan létszám, az utak időtartama, iránya, ára, illetve az utazók összetétele terén

azonban számottevő különbségek figyelhetők meg. A statisztikai adatok szerint csökkent a néhány napos, olcsóbb utazások aránya és növekedett a hosszabbtávú, magasabb áru utak iránti érdeklődés. Sokan igényelték a kétéhetesnél hosszabb, távoli országokba irányuló programokat: így például a Szovjetunió ázsiai területeire szervezett körutazásokat, a Koreai NDK-ba, Vietnámba, Kubába és Kínába indított utakat. Számosan vettek részt a kétéhetes bulgáriai tengerparti üdüléseken, a nyugat-európai körutazásokon, s minden eddignél népszerűbbek voltak a szovjetunióbeli hajóutak. Jól bevált az úgynevezett 1 plusz 1-es rendszer, melyben az üdülőprogramokat kombinálták városnézésekkel, körutazásokkal.

Érdekes tapasztalat, hogy az utazók között növekedett a 30–40 évesek aránya, ugyanakkor az 50 év körüliek a korábbiaknál valamivel ritkábban utaznak külföldre. A nyugdíjasok továbbra is számottevő részét alkotják a külföldi turistáknak. Kedvező változás, hogy földrajzilag is szélesebb az utazók köre, a budapestiek mellett egyre több vidéki is jelentkezik a külföldi utakra. Az IBUSZ különféle kedvezményekkel próbálja elősegíteni a vidékiek részvételének növekedését, így például azzal, hogy egyes utazásoknál díjtalanul szállítják a fővárosba őket.

Befejeződött a tatabányai brikettgyár bővítése

Nagy mennyiségű szénpor és brikett befogadására alkalmas új tárolók készültek el a tatabányai brikettgyárban. Miután most már fedett területen raktározhatják a feldolgozásra kerülő szénport, a csapadék nem lúgozza ki az alapanyagot, javul a brikett minősége. A két brikett-tároló révén jobban kihasználhatják gyártóberendezéseiket is, nem akadozik majd — mint ez korábban előfordult — a termelés.

A tárolók átadásával befejeződött a tatabányai brikettgyár felújítása, korszerűsítése. A Tatabányai Szénbányák Vállalat állami kölcsönből több mint 130 millió forintot költött az üzem teljesítményének a növelésére, a munkakörülmények javítására. A bővítés során be-

rendezkedtek hazánkban eddig nem gyártott, kisméretű és -súlyú, úgynevezett gyöngybrikett előállítására is. Az ipari felhasználásra és háztartási tüzelőberendezések fűtésére egyaránt alkalmas termék kiválóan helyettesíti a gyakran importból származó rostált darabos szénét: gyártását gazdaságos módon, a régi preszések átalakításával oldották meg.

A beruházás eredményeképpen a tatabányai üzem korábbi éves 440 000 tonnás teljesítményét 560 000 tonnára emelték. Jól értékesíthető termék gyártásának növelésére teremtettek meg a feltételeket, hiszen a fűtőolajnál olcsóbb és a darabos szénnél magasabb fűtőértékű brikett ma az egyik legkeresettebb tüzelőanyag.

Tragédia, rétegesen Nagy Zoltán szereparcai

Amikor telefonon megbeszélte Nagy Zoltánnal az Éva presszobeli randevút, egyetlen, a beszélgetés leendő „vezérfonalára” utaló megjegyzést tett: „színtem az ember tragédiájába csak maximális elmélyültséggel lehet behatolni, de persze még ez sem ennyire egyszerű”.

Hát nem. Nagy Zoltán az ideai Dóm téri Tragédia-előadásokon a Föld szellemét, Thersztészt, Péter apostolt, a Patriarchát, Sánt, Just-öt, továbbá a londoni színpad a második gyárost játssza. Sok-sok úgynevezett kis szerep, mondok neki, miközben családostan elhagyjuk a presszót — fly forgatagosszegedi időkben este ott helyet kapni még akkor is nehéz, ha éppen a magyar irodalom egyik legnagyobb klasszikusáról kívánnak beszélgetni.

Leülünk — jobb híján — egy (éppen szabad) padra, cigarettára gyűjt, elmosolyodik.

— Messziről kell indulnom. Hét éve, 1976-ban találkoztam gyakorlatilag először színpadon a Tragédiával, a Szinetár Miklós által rendezett előadásban. Akkor a téren a prágai színpad polgár, illetve a bábjátékos voltam. Egy év múlva a Kisszínházban Gircz Mátyas rendezésében Lucifert alakítottam. Emlekszem, úgy készültünk, hogy három főszereplő a rendezővel két álló héten át asztal mellett sorról-sorra „végigragtá” a művet. Az a bizonyos elmélyültség valahol itt kezdődik. Ily módon a filozóf és a színész ötvöződött, de persze ez csak szükséges feltétel. Ez jelentette nekem az ember Tragédiája első rámkötött rétegét. Természetesen egyféle, hagyományos kép élt már bennem róla, amit az iskolában tanultam, a tévében láttam, a híres, régi Básti-Lukács Margit — Major-féle előadás je-

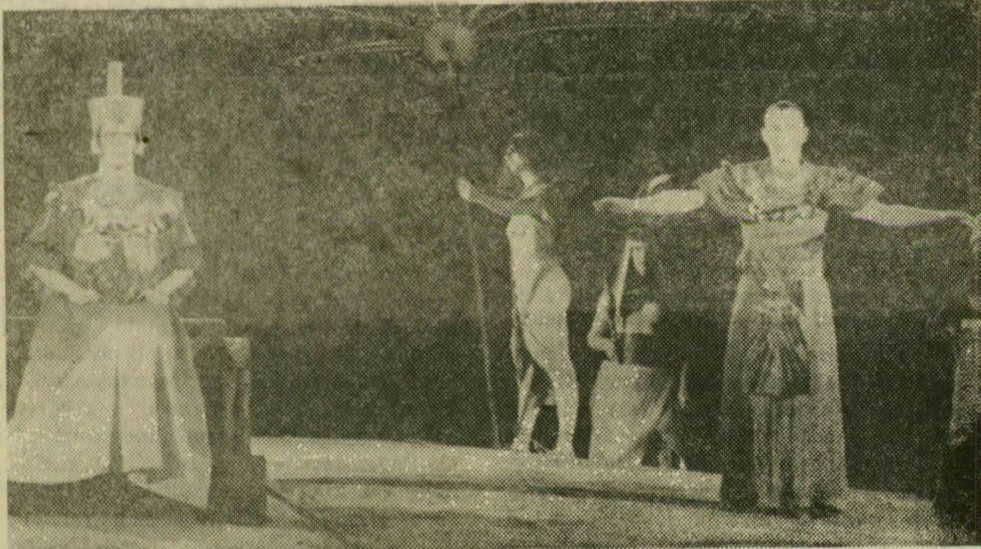
lentett, s angyan tehát közelíteni igyekeztem akár ezeken a kis szerepeken, akár Lucifert átváram, akár a remekműhöz, már ez a régi kép is befolyásolt tulajdonképpen „ős-réteg” gyanánt. A próbák alatt végig éreztem, ez az a darab, amiben egyszerűen állandóan lehet találni valamit, amiről az embernek — rutin ide, ismeretek oda — korábban fogalma sem lehetett. Felelmetes, szédítő földadvány...

— Milyen újabb réteg követte az eddigieket?

— Egy rendkívül jelentős. A 76-os szabadtéri előadás színpad István a fülem hallatára fogalmazta meg: egyszer eljátszom ezt 15 emberrel. Amikor átkerültem Szegedről Szolnokra, a Szigligeti Színházban ez meg is valósult, s én részt vehettem benne. Az Úrt játszottam — akik végig jelen volt a színpadon. A szolnoki főfogásban Lucifer és az Úr párharca dominált, ez vonult végig a produkció, kicsit mindvégig kikacsintva. Ez volt a következő réteg...

— Más-más oldalról föl épített Tragédia-rétegek, ha a színészek az egységes produkció érdekében segítene is, túlzottan heterogén hatást is kelthetnek. Nem veszélyes ez kissé? Nem taszít tisztázatlanságok irányába?

D. L.

Nagy László felvétele

Ma, szombaton este utolszor játsszák az ideai nyári évadban Az ember tragédiáját. Képünk a szabadtéri előadás egyiptomi színt örökíti meg, balról Bubik István, jobbról Balkay Géza